

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IV - Cena 10 lir - 5 jugolir - 2.50 din

TRST sredo 13. oktobra 1948

Spedizione in abbon. postale
Postnina plačana v gotovini

Štev. 1023

Mednarodne pogodbe in naše gospodarstvo

III.
Videli smo, kakšno je ozračje, v katerem se razvija evropsko in v njem italijansko gospodarstvo. Le-to upliva vsled gospodarske politike VU, kakor smo jo opisali v prvem članku, zlasti tudi na razvoj tržškega gospodarstva, in sicer odločilno. Te uplivi pa je še mnogo slabši, kakor bi bil sam po sebi. Gospodarska politika VU je namreč v primeri z ono italijanske vlade bolj papeška kakor papež sam, kakor pravi naš ljudski rek. Voložkanjo je po uradnih izjavah škoda za javni red in zdravje (naredi, ki ga celo kapitalistični ekonomisti nikoli ne navajajo), čemu je treba dodati okvir polkolonialne vojaško-pomorske baze in popolno odsotnost prebivalstva pri upravi ozemlja. Kajti o kakšni samoupravi ali aktivnem udeleževanju Tržščanov pri gospodarstvu Tržšča ne more biti govora priro razmer, ki spominjajo starejša na huzarske operete iz časov bivše monarhije. Vendar pa pravi poveljnik področja: «Vem, da se tržško prebivalstvo zelo zanima za preoblikovanje uprave... in da želi sodelovati pri gospodarskem razvoju tega dela področja v večji meri kakor doslej.» Toda pritožuje se, da so to nalogo oteževalo «omote», ki jih nalaga Zavezništvo vojaški upravi člen 1. priloge VII. k mirovni pogodbi. «Zlasti s pravnega in političnega stališča svod k III. poročilu o upravi Tržškega ozemlja». Zares lepo in dragoceno priznanje. Malce pa je skušal ublažiti članek v londonskem «Timesu», ki so ga listi na radio prevajali zamačali italijanski javnosti, v katerem pravi gen. Airey med drugim, da bo VU opravljala svojo nalogo ekakor to določa mirovna pogodba in v skladu z načeli Haške konvencije in ne zastopa glede Tržšča več stališča neznanega tržščanskega predloga z dne 20. marca t. l.

Notorno je, da so bile bistvene določbe mirovne pogodbe o upravi našega ozemlja kršene in tega ne moremo izpustiti se tako lepi stilskeji sofitizmi. Nadaljnji klasičen primer za to je dogovor med VU in italijansko vlado z dne 22. septembra t. l. Njegov prii, finančno-proračunski del vsebuje v glavnem izvršene določbe k sporazumom z dne 9. 3. in 16. 4. t. l. Drugi, valutno-kreditni del pa obsega določbe glede višine in uporabe kreditov za razvoj in koordinacijske določbe k kreditom ERP-načrta. Silizacija pogodb, ki je Uradni list VU ni objavil, je sicer zapletena bolj kot je nujno, vendar pa ne more zabrisati vprašanja, ki je kdaj bil sklenjen med VU britsko-ameriške cone STO-ja in vlado ZDA dvostranski sporazum o izvedbi plana ERP. Tak sporazum je namreč izrecno predpisan po čl. 115, odstavek b) ameriškega zakona 3. aprila 1948 o ekonomskem sodelovanju. Italijanska vlada je tako pogodbo z ZDA sklenila 28. junija t. l. (Uradni list italij. rep. 21. avgusta). Toda iz besedila sporazuma med VU in italij. vlado z dne 22. sept. t. l. sledi, da je izvedba ERP-načrta za Trst v izključni pristojnosti VU, skladno s pravnimi odločbami OEEC, da se Trst kot suvereno ozemlje ne vključi v kredite za Italijo. Ker tedaj pogodba ERP med Italijo in ZDA ne velja za Trst, je morala biti sklenjena med VU brit-ameriške cone STO-ja in vlado ZDA posredna pogodba, o kateri pa javnosti ni bila obveščena. IN ZA KAJ NE? Imamo gis, da VU obnaša svoje ukrepe in sporazume šele tedaj, ko jo bodisi zunanji čimbelji bodisi tisk k temu prisilijo. Ne vemo, da bi bil takšen postopek v navadi po zapadni Evropi, kjer vlade gotovo niso tako umjerne. Zato pomeni italijansko podcenjevanje in inteligentno prebivalstva namerno neobjavo, zlasti, ker ne pozabljamo, da so ob vsaki priliki uradne izjave očitale tržščanem demokratičnem tisku kampanjsko in pristransko kritiko. Ali pa je stvar taka, da je skleniti to pogodbo poveljnik področja o. generel Airey z generalom Aireyem, predstavnikom ameriške vlade, in so bili pri tem vsi mnenja, da se to privatna pogodba, skrajno osebni sporazum? Gotovo je eno: javnost ima pravico do pojavnosti.

Ni dolgo tega, ko je naša publicistika ugotovila, da so finančni proračuni VU tako pretirani, da jih ni mogoče jemati resno. Zadrževala je tudi, da se uredi stalna služba in da se ne priključijo podatki, ki so drugod predmet javnih parlamentarnih razprav. Rezultat... Ni izel nikoli ukaz št. 183: «VU... se s tem pooblašča, da opravlja izpolnila izdajke za upravo... v skladu s proračunom i»-takot, ki se hani ni v uradu za finance ali ukaz št. 197: «Proučeni javni izdatki... se spreminjajo v skladu s seznanom iz»-menj v tečajevnem spisu oddelka za finance.» Morada se je le rdo domisliti, da so takšna zakonska besedila iz Abesnije ali centralne Afrike prevelik anahronizem za evropsko

GOVOR VIŠINSKEGA PRED POLITIČNO KOMISIJO OZN MI SMO PROTI VOJNI

je dejal Višinski in zahteval podpis konvencij:
1. O znižanju oborožitve petih velikih držav za tretjino
2. o prepovedi atomskega orožja

PARIZ, 12. — Pred politično komisijo OZN se je danes nadaljevalo razpravljanje o sovjetskem predlogu za delno razorožitev.
Govorila sta libanonski in novozelandski delegat. Nato pa je sirski delegat predlagal, da bi vprašanje preučila najprej komisija za klasično orožje, zato naj bi se resolucije naslovljevali po kratkih izjavah članskega delegata, ki se je izjavil za britansko resolucijo, in švedskega delegata, ki je govoril ameriški delegat Warren Austin, ki je dejal, da podpira britansko resolucijo, ki predvideva pred-

stvom. Mi hočemo to sodelovanje, toč... ne na podlagi takega diktata. Hočemo sodelovanje na podlagi vzajemnega spoštovanja zakonitosti. Čemu govoriti o ideologijah?
Dajle je Višinski obtožil zahodne države, da so hotele postaviti hitlerjevsko Nemčijo proti Sovjetski zvezi in da so skušale pogajati se s hitlerjevskim režimom. Obtožil je ZDA, da so prispevale k pojavu fašistične ideologije, in dejal:
Vi trdite, da ideološka vprašanja ne bi smela imeti tukaj nobenega opravka, toda v resnici se jih poslužujete. Ideološka nasprotstva nam niso preprečila, da smo se med vojno skupno borili. Čemu naj nam bi preprečila sedaj skupno delo?

Sodelovanje je možno

Na popoldanski seji je govoril sovjetski delegat Višinski, ki je dejal: V tej komisiji vidimo dva tabora. Države prvega tabora branijo mir, dočim druge druga skupina odločijo na poznejši čas in sabotirati ukrepe o prepovedi atomskega orožja in o znižanju oboroženosti sil. To stališče pomeni ogrožanje miru in se ponavlja že 25 let vsakikrat, ko so sovjetski narodi skušali predlagati razorožitev. Sovjetski predlog so ponovno odbili predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije, ki so jih izrazili pri poizkusu po bivanju sovjetskega predloga; in to je dejal.

Govornik je nato navedel Laskljevo knjigo in ugotovil, da laburisti raje imajo ljudi kakor Franco in Salazar od ljudi, kakor sta Lenin in Stalin. Od leta 1917 poziva Sovjetska zveza na razorožitev. Mi smo proti oboroževalni mrzlici, smo proti vojni, čeprav vemo, da je vojna neizbežni znak kapitalističnih držav.
Višinski je za tem vztrajal, naj se podpisata istočasno obe konvenciji o znižanju oborožitve in o prepovedi atomskega orožja. Znižanje oborožitve petih velikih držav za tretjino mora nato odobriti OZN. Poudaril je, da mora sistem nadzorstva o znižanju oborožitve in o obojenosti sil sloveti na skupnih interesih. Napadal je nato ameriške zakonske osnutke, ki imajo namen utrditi vojaške naprave v zahodni in severni Evropi. Vprašal se je, ali to, čemu naj ne bi bilo v letu 1948 atomskega orožja, ko je bilo pred vojno mogoče skleniti konvencijo proti uporabi pilnov.

Izjavil je, da je pripravljen dati vse informacije, ki jih nasprotniki zahtevajo glede proračuna, glede učinkovitosti vojaških sil in o razviritvi sovjetskih oboroženosti sil. Navedel je podatke vojaških izdatkov Sovjetske zveze od leta 1944, iz katerih je razvidno stalno znižanje v naslednjih letih. Našel je potrebe Sovjetske zveze na področju obnove, izžubo človeških življenj in materiala, ki jo je Sovjetska zveza utrpela zaradi nemškega napada. Primerjal je vojaške izdatke ZSSR z izdatki ZDA in Velike Britanije. Izjavil je nato, da jamči za dobro vero Sovjetske zveze in se nato vprašal, ali je Sovjetska zveza tista, ki ogrožuje ZDA in Veliko Britanijo z mrežo vojaških oporišč, in poudaril napore ZSSR za vzpostavitev zaupanja, ko je izpraznila Korejo in demobilizirala več letnikov.

Glede Austinovih izjav o francoski komunistični partiji je Višinski vprašal, čemu se ameriški delegat zgraža ob misli, da se francoska komunistična partija ne bo borila proti sovjetski vojski.
Svoj govor je Višinski zaključil, da bi sprejem sovjetskega predloga pomenil velik korak v korist človeštva.
Prihodnja seja komisije bo jutri zjutraj.

Nov uspeh kitajske ljudske vojske

NANKING, 12. — V nankinških uradnih krogih potrjujejo, da so nacionalistične čete zapustile važno pristanišče Chefoo v pokrajini Santung.

Togliattijev govor v poslanski zbornici

Fašisti so povzročili v zbornici nered, čim so slišali omenjati junaštvo partizanov

RIM, 12. — Današnja seja poslanske zbornice se je pričela ob 10. Predsednik Gronchi je imel slavnostni govor v spomin Filipa Turatija in Claudia Trevesa, katerih žare s pepelom so pred dnevi pripeljali iz tujine domov. Vsi prostori zbornice so bili natpani; veliko je bilo namreč zanimanje za napovedani govor Togliattija, prvi njegov govor po atentatu 14. julija.

Togliatti se je v svojem govoru dal časa ustavit pri opisovanju položaja v Emiliji. Ko je govoril o junstvu partizanov, je padel med klice novofašistične stranke MSI, ki je zavpila: «Morilec!» Ta podli vzklik novofašisti je izval silno ogroženje in v zbornici je nastal splošen hrup in nered. Vratarji so morali zaščititi skupino MSI pred razburjenimi poslanci drugih strank, vendar se je nekomo posrečilo doseči Almiran.

Rezultat hujskanja protiljudskega duhovnika

Zločinski napad z nožem na tov. Mahnič

KOPER, 12. — Kot rezultat protiljudskega delovanja duhovnika v PADNI, ki traja že tri leta, je bil v nedeljo zvečer z nožem ranjen tov. MARJAN MAHNIČ. Napadaleci so bili aretirani.

Vest o zločinu se je takoj raznesla po vasi in po bližnjih krajih ter povzročila veliko razburjenje med prebivalstvom. V ponedeljek zvečer se je zbralo okoli 500 ljudi na zborovalni, da preučijo položaj. Prišlo je do hudob obtožb proti terorističnemu duhovniku, tako, da so sklenili, da se pošlje k njemu delegacija in ga pozove, naj zapusti vas.

Pred konferenco OF Tržškega ozemlja 17. t. m. 1 OSVOBODILNA FRONTA in SLOVENCİ na Tržškem ozemlju

Osobodilna fronta je zrasla na slovenski zemlji, je njen izvirni proizvajalec, ki nima in ne more imeti svojega dvojnika niti časovno niti krajevno. Če bi trdili, da je Osobodilna fronta edinstvena politična organizacija celotnega slovenskega naroda, bi povedali premalo, kakor tudi ka politična organizacija, ki združuje vse žive sile slovenskega naroda in v kateri pripada vodilna vloga revolucionarni avantgardi slovenskega delovnega ljudstva, delavskemu razredu. Četudi bi takaka definicija Osobodilne fronte nikakor ne bila zgrešena, bi vendarle njen obstoj sam pomenil nekaj pomen čudežnega, ker bi s tako definicijo še ne pojasnili in ne obrazložilo njenega nastanka in razvoja. Le nastanek in razvoj Osobodilne fronte nam more dati popolno obrazložitev njenega pomena in vloge, ki jo je odigrala v najnovejši zgodovini slovenskega naroda in vloge, ki jo danes igra v borbi za izgradnjo socialističnega družbenega reda v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Osnovna poteza, ki označuje nastanek in razvoj Osobodilne fronte, je oborožena borba proti okupatorju, za nacionalno in socialno osvoboditev slovenskega naroda. (Pri tem, seveda, puščamo ob strani pojoge mednarodnega položaja, v katerih se je pri nas pojavila Osobodilna fronta; to pa ne, morada, ker bi šlo za nepomemben črtil, ampak le zaradi tega, ker gre pri tem za objektivne mednarodne pojoge, ki so bili enaki za vse podjarmljene narode). Konkretni oboroženi upor proti okupatorju, za nacionalno in socialno osvoboditev lastnega naroda; brezkompromisna borba, vse do končne zmage; uspešna mobilizacija vseh zdravih narodnih sil na osnovi oboroženih bojev in na temelju programa, ki je od vsakega posameznika nujno zahteval jasno opredelitev: za narod ali proti njemu; vodilna vloga delavskoga razreda pod vodstvom njegove avantgarde, komunistične partije, raz-

reda, ki je v pogojih oborožene narodno-osvobodilne borbe dokazal, da je edini resnično nacionalni razred, ker le on more voditi brezkompromisno borbo za socialno in hrkati nacionalno neodvisnost svojega lastnega naroda: to je tisto, kar daje naši Osobodilni fronti edinstvena značaj. Ta značaj je hrkati nacionalen in internacionalističen, ker to izhaja nujno iz oblike in vsebine Osobodilne fronte.

Organizacija, ki ima za seboj tak nastanek in tak razvoj, ni neka običajna politična organizacija, ki bi jo mogli razpustiti, razbiti ali celo nadomestiti z neko drugo, pa čeprav istoimensko organizacijo. Osobodilna fronta je svojevrsna edinstvena politična organizacija, ki je gospodarsko, socialno, politično in kulturno izoblikovala nova slovenskega človeka, ki je hrkati državljani novega porajajočega se družbenega reda, novega slovenskega narodnega občestva.

Tudi Slovenci, prebivajoči na Tržškem ozemlju — dasi po državni meji politično ločeni — spadamo v to novo slovensko narodno občestvo. Ni je sile na svetu, ki bi nas mogla od njega ločiti. Naša socialna, politična, gospodarska in kulturna rast se more razvijati le v najtesnejši s povezanosti s svojim matičnim telesom, in konkretna borba za naše narodnostne pravice more na Tržškem ozemlju pomeniti le borbo za vzporeden razvoj z našo domovino. Vsaka drugačna borba za našo nacionalno enakopravnost ne more pomeniti nič drugega kot formalno slovenstvo, a dejansko odpadništvo od lastnega naroda.

Tako je tudi s te platii dokazano, da je vsak poskus razbijanja Osobodilne fronte na Tržškem ozemlju objektivno na liniji narodnega izdajstva, ki — preko narodnostne mišljenosti — vodi k novi obliki političnega izdajstva našega slovenskega življa na anglo-ameriškem področju Tržškega ozemlja.

L. D. H.

Francosko ljudstvo ne bo šlo v vojno proti SZ

Kongres splošne zveze dela obsoja izjave ministra Mocha

PARIZ, 12. — Na današnjem zasedanju kongresa francoske splošne zveze dela je bil referat o mednarodni delavnosti te zveze. V tem referatu izražajo zvezno vodstvo upanje, predvsem pa strah glede bodočnosti svetovne sindikalne zveze. «Ta organizacija», je izjavil generalni tajnik splošne zveze dela Le Leap, ki je imel referat, «nima še dlje časa nič pozitivnega na sebi». Po mnenju Le Leapa je to posledica žalovanja nekaterih po starih mednarodni sindikalni zvezi. Govornik je v nadaljevanju obsojal sindikalne voditelje zapadnih zasedbenih področij Nemčije, ki kažejo odločilo željo, da bi se oddaljili od sindikatov in sosednih državah ter navezali tesnejše stike z ameriško zvezo dela.

Na koncu svojega referata je Le Leap govoril o vprašanju vojne in miru, ter primerjal politiko socialističnih držav s politiko kapitalističnih držav. V svojem referatu je Le Leap označil Marshallov načrt kot vojni načrt, kajti sam gospodarski in finančni vzrok mo-

rejo dovesti do spopada v korist kapitalistov, ter dejal, da je vojna nasprotna doktrini Sovjetske zveze, kajti pred državami, v katerih je ljudstvo na oblasti, ni potrebe nikakršnega straha. Generalni sekretar je dodal, da je SZ pričela s politiko razoroževanja. Njeni stroški za vojsko dosegoj konaj 17% proračuna napram 36% ZDA. Sedaj iščejo ugodnega ozračja, da bi laže prižigali smodnik. Toda napad na Sovjetsko zvezo ne bo nikdar možen, kajti francosko ljudstvo se bo temu uprlo, kar bo tudi lahko storilo zaradi zemljepisnega položaja naše države.

Na kongresu so danes izglasovali resolucijo, ki ogroteno zavrača izjave notranjega ministra o stavkarski. V resoluciji je rečeno: «Rokotati laži priča o nemarnosti, s katero se izkazujejo nekateri vodilni vladni ljudje v svojem zagrejenem sovratstvu proti delovnemu ljudstvu. Dokazuje tudi njihovo skrb za zadostitev najmanjšim željam tujih kapitalističnih gospodarstev, ki zahtevajo, da bi vzele vodstvo naše politike v svoje roke.» S to resolucijo je kongres francoske splošne zveze dela odgovoril na izjave notranjega ministra Julesa Mocha, ki jih je podal pred državnim odborom socialistične stranke in ki so bile objavljene v včerajšnjem «Le Populaire». Moch je namreč pripisoval odgovornost za stavke komunistični stranki.

Solidarnost z obsojenimi tovariši ki so branili dvojezičnost

Za obsojene tovariše in njihove družine so prispevali: Prejšnji znesek 232.201 lir.

OF Sklad: Cunja Andrej 50, Hrvatinić Nardiz 50, Hrvatin Brusa 50, Knez Romano 100, Apollonio Jakob 100, Pavlič Viktor 100, Candusio Bruno 100, Fogar Alojz 50, Božeglav Dominik 100, Apollonio Mario 50, Božeglav Ivan 50, Furianec Peter 50, Bonin Amelija 50, Scuro Carlo 50, Cunja Ivan 50, Božeglav Rudolf 50, Umer Volko 100, Božeglav Viktor 100, Božič Stanko 50, Boris 100, Alberto 20, Vidrih Andrej iz Domje 500, Sv. Ivana: Kovarčič Viktor 100, Novak Jelič 100, Pozar Pina 50, Mitchell Pina 50, Mitov E. 50, Zorziar A. 50, Novak A. 50, Deles A. 50, Udovc A. 100, Di Giuseppe O. 100, Vouk I. 100, Lombin G. 100, Vatovec M. 50, Kuhar E. D. 50, Koren 50, Zorziar M. 100, Canziani M. 50, Koren J. 30, Jarban A. 30, Stefe A. 30, Vatovec B. 50, Stradiot A. 20, Marc A. 100, J. 100, Maric E. 20, Mirasce A. 30, Iz raznih okrajev: Maglica Marjan 100, Kante Ivana 1000, Marielane Dora 200, Gernert Albina 500, Sara 1000, Ravbar Miroslav 500.

Do sedaj nabrano 239.291 lir. Prispevke je pošiljati na upravo Pri-morskega dnevnika v ul. R. Man-na 29.

Kako so pred 30 leti zaprti slovenski solovi in Cesare Battisti

Zopet se je oglasil tržaški Slovenec, ki je s svojimi doživljenjskimi potrdili naša pisanje. Tako-le nam piše:

«Gonja, ki se je sprožila zidnje Ene, pred našimi solji v Trstu, me ziti, da najhujše tudi jaz svoje doživljanje pred 30 leti, ko sem obiskoval takratno slovensko trgovsko soto v Trstu v ul. Stadion (Cesare Battisti) in kako so takrat postopale oblasti z našim ljudstvom na tleh, ko se ni bilo jazima v Italiji na obali. Danes hočemo pa zopet uvesti moretne in hujši sistem.

Solsko leto 1919-1920 se je pričelo normalno. Vplad sel v slovensko trgovsko soto. V tem letu je v tem solstnem zavodu naraslo število učilnic zaradi večjega števila vpisanih dijakov. Doim sta bila preveč le dva prva razreda, je bilo v tem letu pet prvih razredov. Dvornaradna trgovska sota je bila namreč iz kraja na zelo dobrem glasu, saj so iz nje izšli strokovno usposobljeni ljudje, ki so se izkazali v življenju kot dobri trgovci, bančni uradniki, državni namestenci itd. Ta sota je v resnici odgovarjala vsem potrebam in pogojem življenja v tržaškem pristanišču. Samo v prvih razredih je bilo takrat vpisanih 300 dijakov.

Ker nam na vsakem koraku očigledno sovražnikom, bom na kratko opisal sistem pouka na tej soti. Predvsem se je poglobila važnost na štiri jezike, ki so bili takrat v rabi na Primorskem. Da bi bil čim večji uspeh, je ravnateljstvo razdelilo vsakega 12 dijakov v dve skupini, ki sta se predmeti to se poučevale slovenski, trije v italijanski, trije v nemški in dva v srbovščini. Gojenec te sote je stopil iz nje podoben a splošno trgovsko izobrazbo in se ni čuditi, da je lahko hitro dobi primerno zaposlitev ter je bila sota poznana za eno izmed najboljših.

Tega leta je izbruhnila v soti epidezija (španška bolezni) in smo morali prenehati s poukom. Oblasti pa so to prišlo izrabile tako, da se ta sota ni več odprla s slovenskim poukom. Zazela se je trnjeva pot ilegalne slovenske sote. Sestajajoč smo se po zasebnih stanovanjih na Gorici in na niso se to sote po nekajke oblasti. Eno izmed teh v ul. Torbencina sem tudi sam obiskoval, v mali sobi nam je bilo 24 učencev. Eden izmed dijakov pa je stal vedno na straži, da nas obvesti o primeru, če bi prišel kakšen policist. Večkrat nas je pregledal tak alarm skupno s profesorji na stredni šoli, asistenci po drugih skvotinah. V prejšnjem letu je bil v ul. Torbencina sota čim dalje prikrita. Prav tako nismo smeli nositi s seboj atlasov in trgovskih registrir, ker so bili prevečletki. V teh okoliščinah sta bila dijaki in profesor v resnici prava junaka.

Tik pred zaključkom solskega leta, za so karabinerji zasedli eno teh učilnic, nekater so oblasti tudi ostale zasedle.

Taka je bila torej toliko opevna italijanska kultura. Vendar čudno muzevanje in da 6 milijonov italijanski narod s svoje dvatisoletno kulturno dediško je danes nekaj deset desetletij tržaški slovenski narod, ki je v Trstu, ali ni prav v tem esa ironija?

Joško - 16

Stavka delavcev uslužbenih pri gradnji ribnika pri Devinu

Ze nekaj mesecev gradijo v vasi Sv. Ivan pri Devinu obmorski ribnik, in sicer po naročilu tukajšnje vojaške uprave. Delo je vezano z neizvestimi nevarnostmi, ker namreč ležajo se na dnu morja precejšnje količine topniških izstrelkov, ki so tam iz leta v leto svetovne vojne in niso eksplozivirali. Do sedaj so pri svojem delu delavci dvignili s kopalnimi stroji še več teh izstrelkov, ki so se prav dobro ohranili.

Ker je delo pri izgradnji tega obmorskega ribnika zelo nevarno, so delavci zaprosili vojaško upravo, da bi jim zagotovila posebno doklado in sicer tako približno kot jo prejemale pomorščaki in čistilci min, ki vrajajo prav tako težko delo, polno nevarnosti. Vodstvo zakupnice Ivrde Zampieri je s svoje strani polno upravljenih zahtev teh delavcev.

Ker pa do sedaj niso še prejeli nobenega odgovora, so delavci uslužbenih pri kopalnih strojih, ki so vsi družinski očetje, stopili v stavko ter nameravajo toliko časa vztrajati pri svojih zahtevah, dokler jim odgovorvo oblasti ne bodo dovedle zahtevane nagrade. Pri tej stavki jim pomagajo tudi vsi tisti delavci, ki delajo v bližini kopalnih strojev in katerih življenja bi bila prav tako v smrtni nevarnosti, če bi prišlo do kakšne eksplozije.

Ze se stavka vseh teh delavcev še vedno nadaljuje. Njihovi predstavniki so izjavili, da je namen vsaj nedeljavni s stavko, dokler jim ne bodo prišli izplačevati do klade za nevarno delo.

Poudariti moramo, da se v zadnjem času dvignili še večje količine izstrelkov in zaradi tega se seveda nevarnost smrtnih nesreč ni nič zmanjšala. Ker prejemaajo čistilci min dnevno doklado, ki znaša 700 lir, je zahteva delavcev uslužbenih pri kopalnih strojih popolnoma upravičena, saj vendar ne zahtevajo ničesar, kar ne bi bilo mogoče z nekaj deset volle izplačili. V svojih zahtevah so se obrnili delavci na tehnični urad, katerega dolžnost bi bila sedaj, da bi posredoval za rešitev vprašanja. Seveda nam sedaj ne preostaja drugega, kot da čakamo, kdaj se bo tehnični urad odločil zavarovati tveganje, ki zasposuje stavkojoče delavce.

Pogajanja za rešitev spornih vprašanj v Javnih skladiščih

V pogodbejeke poplone je bila na uradu za delo, na kateri so razpravljali o rešitvi spora, ki je nastal v Javnih skladiščih pri uvajanju izboljšanj, ki jih predvideva nova delovna poročila kovinskih delavcev in položaj priroznostnih delavcev, ki so jih v zadnjem času tukaj zaposlili.

Klepi, ki so jih sprejeli na zadnji seji, so sledili razni dveh je obstoječih kategorij delavcev (stalni in priroznostni) se je ustvarila

v zadnjem času se nova kategorija delavcev. Tej kategoriji delavcev je vodstvo Javnih skladišč obljubilo, da bo z njimi postopalo tako kot so se predhodno sporazumeli z enotnim odborom; toda ko je prišel trenutek, da bi uvedli predviden delovni urnik, se vodstvo Javnih skladišč ni več strinjalo z že prej sprejetim sporazumom. Na zadnji seji ni prišlo do nobenega stvarnega zaključka in prav zaradi tega bo skicirana 19. t. m. nova seja na uradu za delo.

Kar se tiče uvajanja izboljšanj predvidenih v delovni pogodbi za kovinske delavce tudi za uslužbenice Javnih skladišč, je vodstvo

Izpolnimo vrezli, ki jih je naredil 25-letni fašistični teror v urših primorske inteligence, s tem da pomagamo s prispevki vzgojiti nov kader naprednega izobraženstva.

Vendar pa se nam zdi čudno, da ne morejo vojaške oblasti v Trstu izdati samostojno nobenega ukaza, ne da bi pri tem italijanski sovražniki ne izrekli svojega četa.

Ze se stavka vseh teh delavcev še vedno nadaljuje. Njihovi predstavniki so izjavili, da je namen vsaj nedeljavni s stavko, dokler jim ne bodo prišli izplačevati do klade za nevarno delo.

Poudariti moramo, da se v zadnjem času dvignili še večje količine izstrelkov in zaradi tega se seveda nevarnost smrtnih nesreč ni nič zmanjšala. Ker prejemaajo čistilci min dnevno doklado, ki znaša 700 lir, je zahteva delavcev uslužbenih pri kopalnih strojih popolnoma upravičena, saj vendar ne zahtevajo ničesar, kar ne bi bilo mogoče z nekaj deset volle izplačili. V svojih zahtevah so se obrnili delavci na tehnični urad, katerega dolžnost bi bila sedaj, da bi posredoval za rešitev vprašanja. Seveda nam sedaj ne preostaja drugega, kot da čakamo, kdaj se bo tehnični urad odločil zavarovati tveganje, ki zasposuje stavkojoče delavce.

Zahteve delavcev prehranske industrije

Enotni sindikati bodo predložili Združenju industrijev na novo delovno pogodbo

Preteklo nedeljo je bila v ul. Conti glavna skupščina uslužbenecv prehranske industrije. Kot prvo so razpravljali o najvažnejšem sedanjem problemu, o povzvišanju cen skupščinskih potrebščin. V skupščini delavcev prehranske industrije, vključenih v Zvezi enotnih sindikatov, kateri so prisotni tudi nekateri delavci, včeta, njihvi v Delavski zbornici, in na kateri so razpravljali o zadnjem ukrepu vojaške uprave, ki predvideva povzvišanje cen osnovnih življenjskih potrebščin ugotavlja, da bi vojaška uprava do sedaj upoštevala upravičenih protestov delavskih množic Tržaškega ozemlja, temveč nasprotno vztraja pri svojem sklepu, da povzisa cene prav tako, kot jih je že s svojim ukrepi povzvišala. Omenen pa hoče z navideznim podaljševanjem roka prestopiti delavski razred ter jih tako prisiliti, da prenehajo z odločno borbo za uresničitev svojih upravičenih zahtev.

Zato skupščina soglasa s sklepom Zveze enotnih sindikatov, ki pri predložitvi nove pogodbe, bo proti povzvišanju cen, dokler ne bodo dosegli delavci zaželenega uspeha. Obenem obljubila, da bo v tej borbi, bi odločno podprla vse delavstvo ter poziva zato vse delavce, tega ozemlja, ne glede kateri sindikalni organizaciji pripadajo, da se združijo v eno bojno vrsto, da bi zagotovili našemu delavstvu boljše življenjske pogoje.

Sledil je govor člana odbora te kategorije delavcev, ki je podrobno razpravljal o novi normativi in

Italijanskemu didaktičnemu ravnateljstvu

ni po volji otvoritve slovenske klasične gimnazije

V našem časopisu smo objavili notico, da so vojaške oblasti v Trstu pristale na zahtevo Slovencev in odpre klasično gimnazijo v Trstu. Včerajšnji »Giornale di Trieste« pa je prinesel obvestilo, da otvoritev klasične gimnazije v Trstu ne odgovarja resnici, ker tega niso uradno javile solske oblasti. Obenem opozarja »Giornale di Trieste«, da usako eventualno notico v zvezi z otvoritvijo klasične gimnazije v Trstu more izdati le solsko didaktično ravnateljstvo.

Pri tem gre seveda za stvaren primer, ko se si prišli v navzlic italijansko solsko didaktično ravnateljstvo in predstojnik vojaške oblasti v Trstu. Ravnateljstvo, kaj bo za v tem primeru ukrepane pristojne oblasti, ali bodo masisti Italijanski sovražniki, ali bodo vtrajale pri prvotnem odloku, da dobi Sloveni v Trstu klasično gimnazijo, ker zahtujejo zato število vpisanih dijakov.

Vendar pa se nam zdi čudno, da ne morejo vojaške oblasti v Trstu izdati samostojno nobenega ukaza, ne da bi pri tem italijanski sovražniki ne izrekli svojega četa.

Ze se stavka vseh teh delavcev še vedno nadaljuje. Njihovi predstavniki so izjavili, da je namen vsaj nedeljavni s stavko, dokler jim ne bodo prišli izplačevati do klade za nevarno delo.

Poudariti moramo, da se v zadnjem času dvignili še večje količine izstrelkov in zaradi tega se seveda nevarnost smrtnih nesreč ni nič zmanjšala. Ker prejemaajo čistilci min dnevno doklado, ki znaša 700 lir, je zahteva delavcev uslužbenih pri kopalnih strojih popolnoma upravičena, saj vendar ne zahtevajo ničesar, kar ne bi bilo mogoče z nekaj deset volle izplačili. V svojih zahtevah so se obrnili delavci na tehnični urad, katerega dolžnost bi bila sedaj, da bi posredoval za rešitev vprašanja. Seveda nam sedaj ne preostaja drugega, kot da čakamo, kdaj se bo tehnični urad odločil zavarovati tveganje, ki zasposuje stavkojoče delavce.

Zahteve delavcev prehranske industrije

Enotni sindikati bodo predložili Združenju industrijev na novo delovno pogodbo

Preteklo nedeljo je bila v ul. Conti glavna skupščina uslužbenecv prehranske industrije. Kot prvo so razpravljali o najvažnejšem sedanjem problemu, o povzvišanju cen skupščinskih potrebščin. V skupščini delavcev prehranske industrije, vključenih v Zvezi enotnih sindikatov, kateri so prisotni tudi nekateri delavci, včeta, njihvi v Delavski zbornici, in na kateri so razpravljali o zadnjem ukrepu vojaške uprave, ki predvideva povzvišanje cen osnovnih življenjskih potrebščin ugotavlja, da bi vojaška uprava do sedaj upoštevala upravičenih protestov delavskih množic Tržaškega ozemlja, temveč nasprotno vztraja pri svojem sklepu, da povzisa cene prav tako, kot jih je že s svojim ukrepi povzvišala. Omenen pa hoče z navideznim podaljševanjem roka prestopiti delavski razred ter jih tako prisiliti, da prenehajo z odločno borbo za uresničitev svojih upravičenih zahtev.

Zato skupščina soglasa s sklepom Zveze enotnih sindikatov, ki pri predložitvi nove pogodbe, bo proti povzvišanju cen, dokler ne bodo dosegli delavci zaželenega uspeha. Obenem obljubila, da bo v tej borbi, bi odločno podprla vse delavstvo ter poziva zato vse delavce, tega ozemlja, ne glede kateri sindikalni organizaciji pripadajo, da se združijo v eno bojno vrsto, da bi zagotovili našemu delavstvu boljše življenjske pogoje.

Sledil je govor člana odbora te kategorije delavcev, ki je podrobno razpravljal o novi normativi in

PLENUM ZVEZE ENOTNIH SINDIKATOV

Na kaj se naslanja Marshallov plan

Sinodi je bil v prostorih Delavskih sponitve zveze izredni plenem Enotnih sindikatov, na katerem so bili prisotni vsi tovarniški in upravni odbori.

Bo podprli je podal sindikalist Radieh referat o načrtu za ekonomsko obnovo, obzirnoma Marshallov planu pri nas v Trstu. Načrt je bil objavljen 12. septembra t. l. s strani vojaške uprave, ne da bi za to preje vprašali za mnenje tržaške delovne sile. Ta plan predvideva uvod življ, toda ne po tako imenovanih političnih cenah. Iz prodaje teh življ pa se bo ustvaril fond za plačilo teh življ.

Sani Marshallov plan se naslanja na prekleto zaporedje nad odpušči z dela. Ze sedaj po enem mesecu objava tega načrta opažamo, kako so začeli delavce res odpuščati. Neizgovor s tem v zvezi je, da ta načrt ne predvideva nikakega izboljšanja prejemkov niti ne usposabljanja novih delavskih kadrov. Nijster ni omenjen nikak politični in gospodarski sporazum, da bi povečali promet tržaške luke ter na slonitev na naravno zalogo Srednje Evrope. Ves načrt se naslanja na čim tesnejše zveze z Zapoladom.

Ze se stavka vseh teh delavcev še vedno nadaljuje. Njihovi predstavniki so izjavili, da je namen vsaj nedeljavni s stavko, dokler jim ne bodo prišli izplačevati do klade za nevarno delo.

Poudariti moramo, da se v zadnjem času dvignili še večje količine izstrelkov in zaradi tega se seveda nevarnost smrtnih nesreč ni nič zmanjšala. Ker prejemaajo čistilci min dnevno doklado, ki znaša 700 lir, je zahteva delavcev uslužbenih pri kopalnih strojih popolnoma upravičena, saj vendar ne zahtevajo ničesar, kar ne bi bilo mogoče z nekaj deset volle izplačili. V svojih zahtevah so se obrnili delavci na tehnični urad, katerega dolžnost bi bila sedaj, da bi posredoval za rešitev vprašanja. Seveda nam sedaj ne preostaja drugega, kot da čakamo, kdaj se bo tehnični urad odločil zavarovati tveganje, ki zasposuje stavkojoče delavce.

Začetek solskega leta 1948-49

na klasični in višji realni gimnaziji, trgovski akademiji in učiteljski akademiji

Vsi učenci in učence klasične in višje realne gimnazije, trgovske akademije in učiteljske se zborejo v soboto 16.X.1948 ob 8.30 v solskem postopju v ul. Lazzarotto Vecchio 9-11. Tam bodo dal razredni krovilni učencem polneba poljalisa o začetku solskega leta, jim predčili urnik in povedali, kje se bo njihov razred nahajal.

Po končanih navodilih bodo učenci in učence vseh imenovanih zavodov skupno k otvoritveni sloki masi k sv. Antonu Starostu. Pri masi bodo učenci in učence sodelovali z ljudskimi petjem. V ta namen naj vsi petek pridejo k prvi vaji, ki bo v petek 15.X. ob 11h dogledan v solski risalnici.

UDELEŽBA JE STROGO OBEZVEDENA in je sobota 16.X. smatrati kot prvi dan rednega pouka.

Seja mesinoga sveta

Na včerajšnji seji mestnega sveta, kateremu je predsedoval v odsotnosti župana odvetnika Mijanija podžupan ing. Visintin, je ta poročal o pogovoru med občinsko delegacijo in polkovnikom Shinkelmom glede novega nastalega razmerja med mestno občino in IACP-om (avtonomni inštitut za gradnjo stanovanjskih hiš). Tih pogovorov so se namreč udeležili poleg podžupana svetniki dr. Bonetti, odj. Pre-

Vsem delavcem, ki so v službi že deset let, morajo izplačati nagrado v višini vsote za delo 125 ur delavcem, ki so uslužbeni 20 let, pa nagrado v višini vsote za delo 375 delovnih ur.

Menzja in sklada za menzo, kjer je ni.

Vsako podjetje, ki ima več kot 30 uslužbenecv, mora imeti svojo menzo. Če menze ni, potem morajo izplačati delavcem dnevno 100 lir določke.

Z nožem nad brata

V Marezigh je morala narodna zaščita intervenirati v hiši Soke Marjana, ki je vsled pomiritev v uma z velikim kuhinjskim nožem glasil nad lastnega brata in ga ranil na nogi, ostalim domačin pa je grozil s smrtjo.

Narodna zaščita je imela precej poela, preden ga je pomirila. Bil je poslan v umobolnico.

Delo sektorskega odbora Borš

Mladinska brigada in ostali prostovoljci iz Glemo so napravili v preteklem tednu 1.250 delovnih ur. Pri tem je delalo 142 ljudi, 89 prostovoljcev iz Boršite je napravilo 468 ur, 10 prostovoljcev iz Laborja pa 1.993 ur. Skupno je torej sektorski odbor SIAU iz Boršite imel v tem tednu 382 prostovoljcev, ki so opravili 3.706 delovnih ur.

V glavnem je bilo delo pri govravi vodovoda, ceste, odvažanju zemlje itd. Najboljša je bila glemška brigada, ki je dala do sedaj 1.500 ur. Priznanimi so tudi nekateri udarniki: Jerman Pavel, Kozem Lino, Jerman Branko in Jerman Pina.

Dvomesno tekmovalje, ki ga je razpisal okrožni SIAU za Istro gre h koncu. Imena prostovoljcev, udarnikov in najboljših sektorjev se skrbno zapisujejo, zakaj kmalu bo treba dajati obračun in kmalu bodo najboljši prejeli tudi odlikovanja in nagrade. Zanimanje za končni izid je ogromno. Marsikdo, ki se je sprva zanašal, da sta dva meseca zelo dolga, se sedaj trudi, da bi v zadnjem tednu nadoknadil. Zar je zamudil. Prav zaradi tega je povsod opaženo izredno veliko živahnost. K temu seveda tudi veliko pripomore veliko vreme.

Sektorski odbor Boršite je do sedaj svoj načrt dvomesnega tekmovalja lepo izvedel, saj ima že doseženih 98 odst. Pred sedaj pa ima še teden dni, ki ga bo gotovo izkoristil na način, da mu ne ujeta še ona picla 2 odst.

Peta prometna kampanja

Ta teden je začela civilna potica svojo peto prometno kampanjo za zmanjšanje števila cestnih nesreč, ki se vsak dan vrstijo v Trstu. Kampanjo je objavil dr. Mario Gonat, ki predstavlja prometni disciplini, ki ga je imel preteko soto na tržaškem radiu. V svojem govoru je navedel, da je bilo lanskoto leto v Trstu 1020 prometnih nezgod in v prvih 9 mesecih letos 1108, od katerih je bilo 24 smrtnih žrti.

Kakor je taka kampanja zelo umestna in potrebna, pa vendar mislimo, da so je najbolj potrebni vojaški soferji, ki so doslej v dobri meri povzročili težje cestne nesreče, zlasti one smrtno.

Kogar zanima, naj omenimo, da je prvi dan kampanje policija zabeležila 304 prestopke, drugi dan 252 in tretji pa 255.

KINO

KOPER: »Bell hudit«.
PIRAN: Tartini: »Zorro«, Italia: (Zaprti).
IZOLA: Arrigoni: »Vampira«, Odeon: »Noč krvi«.

NAROCNICA: Cona A: mesecna 250, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLIR: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za SVO-ZVU: »Založništvo Primorskega dnevnika, Trst 11-74; za FLIR: »Primorski dnevnik«, upravnica: Ljubljana 6-06001-19.

Od: urednik STANISLAV RENKO.

UDARNOST: Cona A: mesecna 250, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLIR: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za SVO-ZVU: »Založništvo Primorskega dnevnika, Trst 11-74; za FLIR: »Primorski dnevnik«, upravnica: Ljubljana 6-06001-19.

Od: urednik STANISLAV RENKO.

UDARNOST: Cona A: mesecna 250, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLIR: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za SVO-ZVU: »Založništvo Primorskega dnevnika, Trst 11-74; za FLIR: »Primorski dnevnik«, upravnica: Ljubljana 6-06001-19.

Od: urednik STANISLAV RENKO.

UDARNOST: Cona A: mesecna 250, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLIR: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za SVO-ZVU: »Založništvo Primorskega dnevnika, Trst 11-74; za FLIR: »Primorski dnevnik«, upravnica: Ljubljana 6-06001-19.

Od: urednik STANISLAV RENKO.

UDARNOST: Cona A: mesecna 250, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLIR: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za SVO-ZVU: »Založništvo Primorskega dnevnika, Trst 11-74; za FLIR: »Primorski dnevnik«, upravnica: Ljubljana 6-06001-19.

Od: urednik STANISLAV RENKO.

PLENUM ZVEZE ENOTNIH SINDIKATOV

Na kaj se naslanja Marshallov plan

Sinodi je bil v prostorih Delavskih sponitve zveze izredni plenem Enotnih sindikatov, na katerem so bili prisotni vsi tovarniški in upravni odbori.

Bo podprli je podal sindikalist Radieh referat o načrtu za ekonomsko obnovo, obzirnoma Marshallov planu pri nas v Trstu. Načrt je bil objavljen 12. septembra t. l. s strani vojaške uprave, ne da bi za to preje vprašali za mnenje tržaške delovne sile. Ta plan predvideva uvod življ, toda ne po tako imenovanih političnih cenah. Iz prodaje teh življ pa se bo ustvaril fond za plačilo teh življ.

Sani Marshallov plan se naslanja na prekleto zaporedje nad odpušči z dela. Ze sedaj po enem mesecu objava tega načrta opažamo, kako so začeli delavce res odpuščati. Neizgovor s tem v zvezi je, da ta načrt ne predvideva nikakega izboljšanja prejemkov niti ne usposabljanja novih delavskih kadrov. Nijster ni omenjen nikak politični in gospodarski sporazum, da bi povečali promet tržaške luke ter na slonitev na naravno zalogo Srednje Evrope. Ves načrt se naslanja na čim tesnejše zveze z Zapoladom.

Začetek solskega leta 1948-49

na klasični in višji realni gimnaziji, trgovski akademiji in učiteljski akademiji

Vsi učenci in učence klasične in višje realne gimnazije, trgovske akademije in učiteljske se zborejo v soboto 16.X.1948 ob 8.30 v solskem postopju v ul. Lazzarotto Vecchio 9-11. Tam bodo dal razredni krovilni učencem polneba poljalisa o začetku solskega leta, jim predčili urnik in povedali, kje se bo njihov razred nahajal.

Po končanih navodilih bodo učenci in učence vseh imenovanih zavodov skupno k otvoritveni sloki masi k sv. Antonu Starostu. Pri masi bodo učenci in učence sodelovali z ljudskimi petjem. V ta namen naj vsi petek pridejo k prvi vaji, ki bo v petek 15.X. ob 11h dogledan v solski risalnici.

UDELEŽBA JE STROGO OBEZVEDENA in je sobota 16.X. smatrati kot prvi dan rednega pouka.

Seja mesinoga sveta

Na včerajšnji seji mestnega sveta, kateremu je predsedoval v odsotnosti župana odvetnika Mijanija podžupan ing. Visintin, je ta poročal o pogovoru med občinsko delegacijo in polkovnikom Shinkelmom glede novega nastalega razmerja med mestno občino in IACP-om (avtonomni inštitut za gradnjo stanovanjskih hiš). Tih pogovorov so se namreč udeležili poleg podžupana svetniki dr. Bonetti, odj. Pre-

Vsem delavcem, ki so v službi že deset let, morajo izplačati nagrado v višini vsote za delo 125 ur delavcem, ki so uslužbeni 20 let, pa nagrado v višini vsote za delo 375 delovnih ur.

Menzja in sklada za menzo, kjer je ni.

Postani član „Dijaške matice“

Na včerajšnji seji mestnega sveta, kateremu je predsedoval v odsotnosti župana odvetnika Mijanija podžupan ing. Visintin, je ta poročal o pogovoru med občinsko delegacijo in polkovnikom Shinkelmom glede novega nastalega razmerja med mestno občino in IACP-om (avtonomni inštitut za gradnjo stanovanjskih hiš). Tih pogovorov so se namreč udeležili poleg podžupana svetniki dr. Bonetti, odj. Pre-

Vsem delavcem, ki so v službi že deset let, morajo izplačati nagrado v višini vsote za delo 125 ur delavcem, ki so uslužbeni 20 let, pa nagrado v višini vsote za delo 375 delovnih ur.

Menzja in sklada za menzo, kjer je ni.

Poročilo voditeljev ES in DZ o otroški božičnici

Včeraj so izdali voditelji Enotnih sindikatov in Delavske zbornice poročilo, v katerem obvešajo, da so učenili prišli z nabitimi čistimi dobiček bo služili za nakup daril, ki jih bodo prejeli otroci delavcev kot božično darilo.

Obenem obvešajo voditelji obeh sindikalnih organizacij, da bodo vse darila poslali, ki bodo razdeljena ob letošnjem božiču, razdeljevala le dva mestna odbora (odbor za tržaški božič in odbor za otroško božičnico) ter da bodo lahko prejeli te pakete le otroci brezposelnih delavcev (od 3 do 12 let); otroci upokojeencev (od 3 do 12 let); otroci vdov in otroci revežev, ki so vpnani v seznam A.

Končni listi so sporazumljeni v tem vprašanju